

Verantwoordelijk team

Team Beleid Ruimtelijk Domein

Nummer

Kenmerk

099715

Raad d.d.

26-05-2021

Paragraaf begroting

2H Energie en Klimaat

Portefeuillehouder

J. (Joa) Maouche MSc

Steller

D. (Dylan) van Dijk

Datum

26 mei 2021

Onderwerp

Besluitvorming RES 1.0

Geadviseerd besluit

1. Vaststellen van het bod RES 1.0 regio Arnhem Nijmegen

Toelichting op beslispunten

In januari 2020 hebben de volksvertegenwoordigers van de deelnemende partijen van de RES¹ Regio Arnhem Nijmegen de startnotitie vastgesteld. In vervolg hierop hebben in de zomer van 2020 alle colleges en DB-leden van de deelnemende partijen in de RES Regio Arnhem Nijmegen het concept-bod RES vastgesteld en ter informatie aan de raden en algemeen bestuur voorgelegd. De reacties uit de raden zijn verwerkt in een oplegnotitie. Het concept-bod RES Regio Arnhem Nijmegen is unaniem vastgesteld. Op 1 oktober 2020 is het concept-bod RES Regio Arnhem Nijmegen samen met de oplegnotitie aangeboden aan het NPRES en PBL. De volgende stap is het opleveren van een RES 1.0 uiterlijk 1 juli 2021. In de RES 1.0 doet de regio een bod waaruit blijkt hoe de deelnemende partijen uit de RES Regio Arnhem Nijmegen gezamenlijk tot keuzes zijn gekomen over het op grote schaal opwekken van duurzame elektriciteit en de regionale verdeling van warmte. RES 1.0 bestaat uit de volgende elementen:

1. [Bestuurlijke samenvatting](#);
2. [Storymap, de online omgeving](#) met de informatie uit de samenvatting, kaartmateriaal, verdiepende informatie en de oplegnotitie;
3. [De reactienota](#): te vinden in de storymap onder tabblad 'reacties'

Overwegende dat RES 1.0 is besproken tijdens de raadsontmoeting op 2 februari 2021, wordt uw raad gevraagd om het bod van RES 1.0 regio Arnhem Nijmegen vast te stellen. Uw reactie op de RES 1.0 zal worden opgenomen in een oplegnotitie en uiterlijk 1 juli a.s. samen met de RES 1.0 worden aangeboden aan het NPRES en PBL.

Bod RES 1.0 Regio Arnhem Nijmegen

De periode tussen het concept bod (september 2020) en de RES 1.0 (maart 2021) is gebruikt om het bod verder aan te scherpen. Daarvoor is nieuwe informatie verzameld, onder andere via de

¹ De RES'en zijn regionale samenwerkingsverbanden tussen provincie, gemeenten en waterschappen. De RES is een strategische verkenning. Daarin staat hoe invulling gegeven kan worden aan de opgave uit het Klimaatakkoord met betrekking tot zon/wind en bovengemeentelijk aanbod warmte in relatie tot vraag naar warmte. De verkenning richt zich op 2030 met een doorkijk naar 2050. De afspraken in het nationaal Klimaatakkoord vormen daarvoor de basis.

deelnemende gemeenten. In de RES 1.0 is het bod van Regio Arnhem Nijmegen 1,62 TWh. Hierin is 1,16 TWh uit zonne-energie (bestaande uit 0,66 TWh uit zonnenveld en 0,49 TWh grootschalig zon op dak) en 0,47 TWh aan windenergie opgenomen, op basis van de mogelijkheden die gemeenten op dit moment zien.

Ruimtelijke afspraken

Vanwege het kostbaar landschap in Regio Arnhem Nijmegen, is er zorgvuldig gekeken naar de inpassing van zonnenvelden en windmolens. Het uitgangspunt hierbij is dat we gezamenlijk willen voorkomen dat er een confetti ontstaat van zonnenvelden en windmolens en rekening houden met de gezondheid van omwonenden en het behoud van de natuur. Samen met experts op het gebied van landschap en energieopwekking zijn ruimtelijke afspraken opgesteld, die borgen dat de focus voor toekomstige projecten ligt binnen de huidige zoekgebieden, met ruimte voor lokaal maatwerk. Deze afspraken geven richting voor het behouden van ruimtelijke kwaliteit bij het bepalen van de locaties van windmolens en zonnenvelden om deze op de beste wijze in te passen. Deze afspraken dienen opgenomen te worden in het beleid van gemeenten, waterschappen en provincie. In de periode tussen de RES 1.0 (2021) en de vaststelling van RES 2.0 (2023) zullen de afspraken worden toegepast in de praktijk en waar nodig bijgesteld of uitgebreid.

Zoekgebieden

Alleen zoekgebieden waarin zonnenvelden en windmolens passen vanuit gemeentelijk en ander beleid zijn opgenomen in RES 1.0 Regio Arnhem Nijmegen. De periode tussen het concept bod en de RES 1.0 is gebruikt om dit zorgvuldig te controleren. In RES 1.0 zijn twee zoekgebieden voor zonnenvelden – en dus geen windturbines binnen de gemeentegrenzen van Renkum opgenomen, te weten een zoekgebied boven Heelsum (EZ.1) en een zoekgebied boven Wolfheze (EZ.2). Dit betekent het niet dat deze twee zoekgebieden voor zon van links tot rechts vol komen te liggen met zonnenvelden. Maximaal 10% van deze twee zoekgebieden voor zon zal worden benut. Of dat zo zal zijn, hangt ervan af of er initiatieven zijn van inwoners of projectontwikkelaars en ook speelt het maatschappelijk draagvlak een belangrijke rol. Bij elke stap waarbij de plannen concreter worden, gaan de initiatiefnemers en gemeenten opnieuw in gesprek met inwoners en andere belanghebbenden. Dit lokale gesprek geldt ook over het laten terugvloeien van lusten naar de omgeving en mogelijkheden voor financiële participatie vanuit de omgeving.

Verhouding zon/wind

Het concept bod dat in oktober 2020 verscheen had een verdeling van 97% opbrengst (in Joule) uit zonnenvelden en 3% uit windturbines. Bod RES 1.0 is met een verhouding van 89% zonne- en 11% windenergie efficiënter en effectiever dan het concept bod. Hoewel het bod van RES 1.0 een goede ontwikkeling laat zien, is het nog niet de gewenste 50%-50% verhouding. Meer locaties voor windmolens zijn nodig om te komen tot een evenwichtiger verhouding. In de zoektocht zijn 6 nieuwe zoekgebieden in beeld genomen. Deze zijn nog niet opgenomen in het bod van 1,62 TWh. Ze worden in de loop naar RES 2.0 verder onderzocht.

Netimpact

Een scheve verhouding tussen zonne- en windenergie zorgt voor hoge kosten voor het aanleggen van de infrastructuur zoals kabels en elektriciteitsstations. Deze kosten worden uiteindelijk door de gebruikers betaald, de inwoners dus. Daarom was en blijft het belangrijk om te zoeken naar een betere verdeling van opbrengst uit zon en wind. Meerdere gemeenteraden wezen hierop toen zij in de zomer van 2020 reactie gaven op het voorlopig concept bod.

Warmte

Regio Arnhem Nijmegen heeft voldoende potentie voor de ontwikkeling van een regionale warmte-infrastructuur.

Een deel van de restwarmte van papierfabriek Smurfit Kappa Parenco kan worden ingezet in het vraagcluster Renkum. Echter, op dit moment wordt met name bovenregionaal ingezet op het gebruik van de restwarmte binnen het cluster Ede-Bennekom-Wageningen uit Regio Foodvalley. Gemeente Renkum heeft aangegeven dat verder afstemming nodig is over de verdeling van

Onderwerp

Besluitvorming RES 1.0

Datum

26 mei 2021

Kenmerk

099715

Pagina

2 van 6

restwarmte rond kansrijk bovenregionaal warmtecluster Parenco. In januari 2021 is het structurele, bestuurlijk gesprek gestart om heldere afspraken te maken om Renkum als mogelijke afnemer van de restwarmte van Parenco te betrekken. Daarnaast is in RES 1.0 opgenomen dat we willen voorkomen dat een bron al door de ene gemeente is ingezet, terwijl hij voor een andere gemeente van vitaal belang zou zijn geweest.

Wensen en bedenkingen

Onderdeel van RES 1.0 is de reactienota wensen en bedenkingen. Deze bevat een verzameling van reacties vanuit stakeholders en deelnemende overheden op het voorlopig concept bod, en de wijze waarop deze in RES 1.0 zijn verwerkt door de werkorganisatie RES. Uw raad heeft formele wensen en bedenkingen kenbaar gemaakt via het collegebesluit van 15 september 2020. Deze wensen en bedenkingen zijn terug te vinden in de reactienota van de werkorganisatie RES. Ook is er de mogelijkheid om reacties op RES 1.0 mee te geven aan de RES-werkorganisatie. De werkorganisatie verzamelt alle reacties/wensen/bedenkingen op het bod RES 1.0 in een oplegnotitie. Deze zal samen met het bod RES 1.0 worden ingediend bij het NPRES en PBL. Beantwoording hiervan vindt plaats in het proces RES 2.0.

Beoogd effect

Met de RES 1.0 leveren we gezamenlijk een waardevolle bijdrage aan de doelstelling van de regio om in 2050 energieneutraal te zijn, met als ambitie 55% CO₂-reductie in 2030 ten opzichte van 1990. Met het bod RES 1.0 geven we tevens een doorkijk naar de verdere opgaven en ontwikkelingen op weg naar RES 2.0.

Kader

Artikel 108 Gemeentewet (in relatie tot het Nationaal Klimaatakkoord)

Argumenten

1.1 De RES 1.0 dient uiterlijk 1 juli 2021 te zijn ingediend bij het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NPRES) en het Planbureau Leefomgeving (PBL).

Om de RES 1.0 tijdig in te kunnen dienen bij het NPRES en PBL dienen de volksvertegenwoordigers (raden, staten en AB leden) uiterlijk 15 juni 2021 een besluit te nemen over de RES 1.0. Dit besluit zal aan de werkorganisatie worden teruggekoppeld inclusief de reacties op de RES 1.0. Verwerking van de reacties op de RES 1.0 wordt meegenomen in het traject naar uitwerking RES 2.0.

1.2 De RES 1.0 geeft duidelijkheid welke uitgangspunten en spelregels we in de regio hanteren om tot een duurzame energieopwekking te komen

De vastgestelde Startnotitie bevat spelregels. Op basis hiervan is het bod RES 1.0 opgesteld. Hierin staat weergegeven hoe we in de Regio Arnhem Nijmegen aan de slag zijn gegaan met het vraagstuk hoe we tot duurzame energieopwekking komen.

1.3 Met RES 1.0 levert de Regio Arnhem Nijmegen een bijdrage aan de klimaatafspraken uit het Klimaatakkoord

Met RES 1.0 biedt de Regio Arnhem Nijmegen aan om met 1,62 TWh (opwek elektriciteit) bij te dragen aan de afspraken uit het nationaal klimaatakkoord. Het nieuwe bod ligt iets lager dan het voorlopige bod van 1,68 TWh. Hiermee wordt nog steeds ruimschoots voldaan aan de landelijke doelstelling, waarvoor we als regio - afhankelijk van de verdeelsleutel - tussen de 0,6 en 1,5 TWh aan duurzame energie moeten opwekken.

1.4 RES 1.0 ligt in lijn met de visie grootschalige opwek

De zoekgebieden in de RES 1.0 komen allemaal voort uit een traject waar inwoners via lokale processen bij betrokken zijn geweest. In Renkum zijn inwoners betrokken geweest bij de totstandkoming van de visie op grootschalige opwek. Hiervoor zijn bijeenkomsten, inwonerpanels en andere activiteiten georganiseerd om de mening van onze inwoners te horen. De twee

Onderwerp

Besluitvorming RES 1.0

Datum

26 mei 2021

Kenmerk

099715

Pagina

3 van 6

zoekgebieden voor zon die in RES 1.0 zijn opgenomen komen overeen met de zoekgebieden uit de visie grootschalige opwek.

1.5 RES 1.0 draagt bij aan de transitie visie warmte van Renkum

De RES geeft inzicht in de warmtevraag van de gebouwde omgeving (woningen en overige gebouwen) in 2030, inzicht in alle warmtebronnen in de regio en welke warmte-infrastructuur er al aanwezig is. Naast dit algemene inzicht brengt de RES specifiek in beeld welke grote warmtebronnen in Regio Arnhem Nijmegen beschikbaar zijn om onze huizen en gebouwen mee te verwarmen door middel van een warmtenet. Met name grote fabrieken, rioolwaterzuiveringsinstallaties en afvalverbranders kunnen dit type energie leveren. Voor Renkum zullen de kansen voor de warmtetransitie worden uitgewerkt in de transitievisie warmte, waarbij de resultaten uit de RES worden gebruikt.

1.6 In het proces van het opstellen van RES 1.0 is een brede groep stakeholders en bestuurders betrokken

Met behulp van ruimtelijke ateliers en intermezzo's met stakeholders en bestuurders zijn de zoekgebieden voor zon en wind en projecten van de concept RES verder geactualiseerd en uitgewerkt. Centraal in deze discussie stonden de wind/zon verhouding en de ruimtelijke kwaliteit van het concept bod. Er is een set ruimtelijke afspraken opgesteld dat houvast geeft in de uitwerking van de zoekgebieden en projecten in de RES 2.0. En er zijn extra kansen benoemd voor extra gebieden met windturbines, zoveel mogelijk in samenhang met zonnevelden vanwege het optimaal benutten van het elektriciteitsnetwerk en het daarmee beperken van de maatschappelijke kosten.

Kanttekeningen

1.1 Ook wanneer raden/staten/AB niet instemmen met de RES 1.0 zal deze worden ingediend bij het NPRES en PBL.

Het opstellen van de RES is een gezamenlijk regionaal proces. In de startnotitie, zoals door alle volksvertegenwoordigers is vastgesteld, zijn afspraken vastgelegd over de opgave, het proces, de op te leveren resultaten, de uitgangspunten en 'spelregels' die we hanteren. Voor het besluitvormingstraject is hierin opgenomen dat we consensus als uitgangspunt hanteren. Wanneer een overheidspartner zich niet kan scharen achter het bod RES 1.0 zal hiervan - bij het aanbieden van de RES 1.0 aan het NPRES en PBL - aantekening worden gemaakt onder opgave van redenen.

1.2 Amendementen van de raad hebben alleen betrekking op eigen gemeente.

Besluiten van de volksvertegenwoordigers (raden/staten/AB) hebben betrekking op hun eigen organisatie. Als het bod RES 1.0 wordt geamendeerd, dan geldt dit besluit dus alleen voor deze partij. Wel wordt hiervan een aantekening gemaakt bij het indienen van het bod RES 1.0.

Draagvlak

Alle processtappen in het traject RES 1.0 zijn afgestemd met de voorzitters van de griffierskringen Noord en Zuid. Verder zijn alle spelers uit de regio uitgebreid betrokken en alle informatie is zo transparant mogelijk gedeeld. In het proces deden meer dan 450 personen mee, veelal vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties. Daarnaast is een 'participatietafel' opgezet. Deelnemers aan deze tafel zijn afkomstig van onder andere gemeenten, energiecoöperaties, GNMF, ontwikkelaars, inwoner- en landbouworganisaties. Ook Jong RES Nederland neemt deel aan de participatietafel.

Zij denken mee en adviseren over participatie in de brede zin van het woord en delen hun kennis en inzichten over de belangen en motieven. De participatietafel zal zich ontwikkelen en blijven adviseren zolang nodig.

Aanpak/Uitvoering

Uiterlijk 15 juni 2021 dienen de volksvertegenwoordigers (raden/staten/AB) een besluit te nemen over het bod RES 1.0. De werkorganisatie zal door de colleges van dit besluit op het bod RES 1.0 op de hoogte worden gesteld. De werkorganisatie verzamelt daarnaast alle

Onderwerp

Besluitvorming RES 1.0

Datum

26 mei 2021

Kenmerk

099715

Pagina

4 van 6

reacties/wensen/bedenkingen op het bod RES 1.0 in een oplegnotitie. Deze zal uiterlijk 1 juli 2021 samen met het bod RES 1.0 worden ingediend bij het NPRES en PBL. Het proces van de regionale energiestrategie houdt met de vaststelling van de RES1.0 op 1 juli 2021 niet op en loopt direct door richting het ontwikkelen van RES 2.0. Daarom is het belangrijk dat de samenwerking na 1 juli wordt voortgezet. Beantwoording van de in de oplegnotitie opgenomen wensen en bedenkingen vindt plaats in het proces RES 2.0.

Voor de uitwerking richting RES 2.0 ligt het accent op het lokale gesprek. Samen willen we de volgende stappen gaan zetten op weg naar de uitwerking van het RES bod 2.0, 3.0 en verder – en dus op weg naar een energie neutrale regio. Verder zullen de ruimtelijke afspraken verder uitgewerkt worden en zal de RES geborgd moeten gaan worden in de omgevingswet. Ook de verdeling van de realisatie van de opgave binnen de regio zal in het proces RES 2.0 verder worden uitgewerkt. Er zal hierbij naar mogelijkheden worden gezocht om de lusten en de lasten onderling te compenseren.

Groene Metropoolregio

Op 1 januari 2021 is de Groene Metropoolregio formeel van start gegaan en daarmee is de versterkte samenwerking in de regio Arnhem Nijmegen in een nieuwe fase terecht gekomen. RES 1.0 en de uitwerking daarvan in RES 2.0 zal worden geborgd in de opgave Circulaire regio. Reacties op het bod RES 1.0 zullen in dit traject worden verwerkt. Tevens zal in de verdere uitwerking richting RES 2.0 de verbinding met andere regio opgaven zoals de verstedelijkingsstrategie worden voortgezet.

Communicatie

Iedereen in de RES-regio Arnhem Nijmegen krijgt met de RES te maken: overheden (bestuurders, ambtenaren), inwoners, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, enz. Daarom is het belangrijk dat al deze partijen betrokken worden bij de RES. Het uitgangspunt uit de startnotitie van, voor en door de regio is doorgezet in het proces RES 1.0, waarbij stakeholders op regionaal niveau zijn betrokken door middel van werkateliers en stakeholder intermezzo's. Het is belangrijk om nu ook inwoners uit te nodigen om mee te praten over de uitvoering van de plannen uit de RES. Vanaf nu verschuift de focus van zoekgebieden steeds meer naar locaties en projecten. Het is de verantwoordelijkheid van gemeenten om hierover te communiceren en inwoners uit te nodigen om mee te praten over de uitvoering van de plannen uit de RES. Samen met de werkorganisatie RES onderzoeken we hoe wij invulling gaan geven aan het 'lokale gesprek' over de Renkumse zoekgebieden voor zon.

Financiële consequenties

Het Rijk heeft aan alle regio's een decentralisatie-uitkering toegekend om te komen tot een RES 1.0. De gemeente Nijmegen heeft deze middelen ontvangen, aangezien zij opdrachtgever en kasbeheerder is voor het RES-proces. Uit deze middelen worden de uren en middelen gedekt. Tot het moment van vaststelling RES 1.0 zijn er geen financiële gevolgen. Voor het traject naar RES 2.0 dienen opnieuw financiële afspraken te worden gemaakt, met het Rijk en de provincie Gelderland. De verwachting is dat deze in de lijn liggen van de benodigde middelen voor de RES 1.0.

Juridische consequenties

Vanuit de RES Regio Arnhem Nijmegen volgen we de afspraken vanuit de startnotitie. Dit betekent concreet vaststellen van de RES 1.0 door de volksvertegenwoordigers. De RES is niet juridisch bindend voor derden. De RES zelf is een politiek-bestuurlijk document en wordt vervolgens verankerd in een structuur- of omgevingsvisie. Daarna wordt het geoperationaliseerd in verordeningen/ bestemmings- of omgevingsplannen en toegepast bij het verlenen van vergunningen. Zo wordt stapsgewijs de juridische status verankerd.

WMO-aspecten

n.v.t.

Onderwerp

Besluitvorming RES 1.0

Datum

26 mei 2021

Kenmerk

099715

Pagina

5 van 6

Gezondheid

n.v.t.

Duurzaamheid

Met het vaststellen van RES 1.0 kan verder invulling gegeven worden aan de regionale energietransitie. Het doel van RES 1.0 is een bijdrage te leveren aan de vermindering van de CO₂-uitstoot. De opgave om de CO₂-uitstoot te reduceren sluit aan bij de duurzaamheidsopgave van de gemeente Renkum om in 2040 klimaatneutraal te zijn.

Effect op vermindering regeldruk

n.v.t.

Alternatieven

n.v.t.

Onderwerp

Besluitvorming RES 1.0

Datum

26 mei 2021

Kenmerk

099715

Pagina

6 van 6